

УДК 37(051):005

**ПРАВОВИХОВНА РОБОТА З МОЛОДДЮ В УМОВАХ
ПЕДАГОГІЧНИХ ВНЗ УКРАЇНИ**

кандидат історичних наук, доцент, Жалій Т.В.

Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка, Україна, Полтава

У статті висвітлюються основні форми та напрямки правовиховної роботи колективів викладачів в умовах педагогічних ВНЗ України. Аргументовано доводиться, що правовиховна діяльність колективів буде більш успішною й ефективною за умов потужної правоосвітньої роботи, яка можлива лише у разі включення низки правознавчих курсів у освітні програми середньої та вищої шкіл з відповідною (достатньою) кількістю годин із обґрунтованим й оптимальним місцем у структурно-логічній схемі підготовки фахівців.

Ключові слова: правовиховна робота, правовоосвітня діяльність, правова компетентність.

PhD in History, T. Zalij Law activity work with youth in the conditions of pedagogical universities in Ukraine / Poltava National V.G. Korolenko Pedagogical University, Ukraine, Poltava.

The article highlights the main forms and directions law activity of teachers in terms of pedagogical universities in Ukraine. It argued and proved that law activity teams will be more successful and effective in the conditions of powerful law activity work, which is possible only in the case of inclusion of a number of jurisprudential courses in educational programs of secondary and higher schools with an appropriate (sufficient) amount of hours of sound and the best place in the structural-logical circuit training.

Keywords: law activity work, law education activities, law competence.

Вступ. В умовах військових дій в Україні, значної кількості випадків порушення правових норм суб'єктами міжнародного права, порушення територіальної цілісності нашої держави й загрози її національному суверенітету, правове виховання молоді є необхідним і важливим напрямком діяльності юристів, педагогів, учителів. Ця тема не нова для наукових публікацій у країнах пострадянського простору. У період незалежної України велика кількість досліджень присвячена окресленим питанням (Н. Гуменюк, Т. Жалій), однак у складних суспільно-політичних умовах, в які зараз перебуває українське суспільство, це аспекти набувають особливої актуальності [1-3]. Основним підзаконним актом, у якому висвітлюються основні напрямки правового виховання молоді, є «Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді» від 16 червня 2016 року [4].

Формулювання мети та завдань статті. У статті розкриваються основні форми й напрямки правовиховної роботи з молоддю в умовах педагогічних вищих навчальних закладів України (на прикладі Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка).

Виклад основного матеріалу статті. Оскільки головною метою правового виховання є формування правової компетентності сучасних молодих осіб, у педагогічних ВНЗ його підвиди визначаються такі: громадянське, патріотичне, національне, котрі є складовими єдиного й цілісного напрямку – правового виховання. Правовиховна діяльність у педагогічному виші відбувається на основі «Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді», де визначаються пріоритети правового виховання: «Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають патріотичне, громадянське виховання як стрижневі, основоположні, що відповідають як нагальним вимогам і

викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть державу (patria) як запоруку власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності, здорового способу життя, готовності до змін» [4].

У педагогічних вищих навчальних закладах України, де здійснюється підготовка майбутніх учителів, особлива увага приділяється правовому вихованню молоді. У Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка така діяльність ініціюється колективом кафедри правознавства за підтримки й сприяння виховного відділу вишу. У даній науковій розвідці поділимося досвідом проведення «Всеукраїнського тижня права» у грудні цього року. Серед масових і популярних виховних заходів слід відзначити «Калейдоскоп найдивніших законів світу» (виставка-презентація), екскурсію до Музею історії внутрішніх справ Полтавщини, правовий захід «Метаплан» (обговорення екскурсії до call-centr ГУ Національної поліції в Полтавській області). З використанням принципу змагальності проводився конкурс майбутніх афоризмів (авторських висловів) на правозахисну тематику. Необхідною умовою їхнього проведення є наявність положення, де визначаються умови проведення, учасники, результат заходу. Серед традиційних виховних заходів відзначаємо такі: лекція з елементами рольових ігор на тему «Проблеми гендерної рівності в Україні», лекція з елементами «SWOT-аналізу» для учителів правознавства Полтавської області на тему «Правове забезпечення дотримання прав людини в Україні», інтерактивна дискусія на тему «Права і свободи людини в Україні: альтернативність пріоритетів і багатовекторність перспектив», лекція з елементами PRO-сування книги на тему «Конституційні засади

гуманітарної політики України». У ході проведення таких заходів були дотримані стандартні структура й зміст навчальних занять, однак кожен із них вирізнявся своєю специфікою, наприклад, використання елементів PRO-сування передбачають рекламну кампанію з її популяризації, тому цей методичний прийом був використаний для роботи з Основним Законом – Конституцією України. У ході проведення заходу студенти не лише «рекламують» норми Основного Закону, а й здійснюють аналіз правових ситуацій з приводу порушення прав людини із власного досвіду, коментують вислови відомих юристів та правозахисників, а насамкінець висловлюють свою позицію про «ідеальне майбуття українців» у вигляді стилізованого міні-флешмобу «Права людини – понад усе».

Нетрадиційними формами проведення заходів можна вважати «Дефіле» «дайджест правозахисників» (зустріч із представниками державних установ, котрі здійснюють правоосвітню діяльність), воркшоп з елементами буккроссингу для учителів правознавства Полтавської області на тему «Демократія в школі», воркшоп з елементами буккроссингу для заступників деканів на тему «Демократія в освіті», полілог з елементами квесту на тему «Демократія в світі». Ці форми є порівняно новими й не лише можуть бути вдалою формою активізації пізнавальної діяльності студентів, колег, учителів, а й сприяють формуванню різних підвидів правових компетенцій, роботі в команді, висловлення власної точки зору та її аргументація й уміння почути думки іншої особи.

Досить поширеним у закладах освіти є перегляд документальних та художніх фільмів та їхнє обговорення. Одним із можливих варіантів такої форми правового виховання є «Мозаїка фільмів на правозахисну тематику з елементами методу «Діаграма Венна». Студенти нашого університету разом із викладачами й тьюторами переглянули серйозні

фільми на правозахисну тематику та провели їхній аналіз за допомогою методу «Діаграма Венна». Учасникам заходу для преегляду було запропоновано документальні фільми «Ротація», «Нові герої», «Південний кордон». Вони співпереживали героям фільму, котрі не з власної волі стали свідками подій російсько-української війни, однак всіх зусиль і зараз докладають для встановлення миру в нашій державі. І викладачі, й студенти були суголосні в тому, що тільки завдяки творчій співпраці, любові до навчання, креативному мисленню й нетрадиційним методам навчання можна задовольнити попит на освітні послуги сучасного вимогливого абітурієнта. І лише завдяки підтримці держави й належного фінансування вищої школи можливий подальший прогресивний поступ національної системи та її включення в міжнародні освітні стандарти.

Окремим напрямком діяльності колективу кафедри правознавства є співпраця з профільними кафедрами інших ВНЗ, проведення спільних заходів з Полтавським обласним центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, Головним територіальним управлінням юстиції у Полтавській області Міністерства юстиції України, центрами надання безоплатної правової допомоги.

Висновки. Підбиваючи підсумок, вкажемо, що правовиховна діяльність колективів буде більш успішною й ефективною за умов потужної правоосвітньої роботи, яка можлива лише у разі включення низки правознавчих курсів у освітні програми середньої та вищої шкіл з відповідною (достатньою) кількістю годин із обґрунтованим й оптимальним місцем у структурно-логічній схемі підготовки фахівців. Правова освіта й правове виховання сьогодні є вимогою та потребою сьогодення і потребує належної державної підтримки, а для цього

необхідне розуміння важливості виховання правової компетентності у молодих людей, рис громадянськості, патріотизму, небайдужості до долі своєї громади, країни. Це уможливить подальших прогресивний поступ України, включення її до європейської й міжнародної освітніх систем, реальну можливість становлення країни як демократичної, правової, соціальної, суверенної й незалежної держави.

Література:

1. Гуменюк Н. Система правової освіти та виховання учнів [Текст] / Н. Гуменюк // Директор школи. – 2012. – № 9. – С. 14-20.
2. Жалій Т.В. Європейський день боротьби з торгівлею людьми в системі правоосвітньої та правовиховної роботи ВНЗ України // Право, держава та громадянське суспільство в умовах системних реформ у процесі євроінтеграції: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпропетровськ, 27–28 листопада 2015 р. – Дніпропетровськ: У 2 частинах. Дніпропетровський гуманітарний університет, 2015. – Частина II. – С. 83 – 86.
3. Жалій Т.В. Міжнародний день толерантності в системі правової освіти й правового виховання ВНЗ України // Zbornik prispevkov z medzinarodnej vedeckej konferencie Prava a slobody cloveka obcana mechanismus ich implementacie a ochrany roznych oblastiach prava. – Bratislava, 2014. – С. 47 – 49.
4. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06. 2015 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/usinovivni/novini/2015/06/16/naczialno-patriotichne-vixovannya>.

References:

1. Humenyuk N. *Systema pravovoyi osvity ta vykhovannya uchniv [Tekst] / N. Humenyuk // Dyrektor shkoly. – 2012. – № 9. – S. 14-20.*
2. Zhaliy T.V. *Yevropeys'kyy den' borot'by z torhivleyu lyud'my v systemi pravoosvitn'oyi ta pravovykhovnoyi roboty VNZ Ukrayiny // Pravo, derzhava ta hromadyans'ke suspil'stvo v umovakh systemnykh reform u protsesi yevrointehratsiyi: Materialy mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi, m. Dnipropetrovs'k, 27–28 lystopada 2015 r. – Dnipropetrovs'k: U 2 chastynakh. Dnipropetrovs'kyy humanitarnyy universytet, 2015. – Chastyna II. – S. 83 – 86.*
3. Zhaliy T.V. *Mizhnarodnyy den' tolerantnosti v systemi pravovoyi osvity y pravovoho vykhovannya VNZ Ukrayiny // Zbornik prispevkov z medzinarodnej vedeckej konferencie Prava a slobody cloveka obcana mechanismus ich implementacie a ochrany roznych oblastiach prava. – Bratislava, 2014. – C. 47 – 49.*
4. *Kontsepsiya natsional'no-patriotychnoho vykhovannya ditey ta molodi, zatverdzhenoju nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny vid 16. 06. 2015 r. – [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://mon.gov.ua/usinovivni/novini/2015/06/16/naczionalno-patriotichnevixovannya>.*